

Треба бити искрен и признати да највећи број нас у највећем броју случајева неће баш радо наставити да чита даље текст који почиње констатацијом како је наш највећи проблем у поремећеном систему вредности.

Па, ко још данас има стрпљења за такве ствари, поред толико економских проблема и после толико личних и политичких недаћа?! И то сад, када се „време убрзало“, и када се на једној страни бије одсудна битка око добијања статуса кандидата за ЕУ, а на другој спрема национално-социјална револуција која ће, разуме се, поништити све штетне последице оне претходне. (А у оба случаја ће сви наши проблеми бити заувек решени.) Дакле, сада, када се влада коначно реконструисала и када се решава да ли ће или неће СНС одустати од још једног свог величанственог митинга. Сада када су на најбољи начин, уз непристрасно посредништво ЕУ, отпочели преговори између Београда и Приштине о регулисању међусобних односа. Сада, кад се управо завршава „Двор“, и отпочиње још једна сезона „Великог брата“.

Коме говорити да систем вредности није нека апстракција, неко досадно „филозофирање“ погодно само за суботњи „културни додатак“ и ситне телевизијске сате на другом програму РТС-а, и кога убеђивати да нам вероватно неће кренути набоље док не схватимо да прича о поремећеном систему вредности има директне везе са већином овде поменутих ствари?

Заправо, српско друштво као да се дели на две неједнаке групе. Мањину, која се понаша као да је мање-више све у реду и да, уз одређене тешкоће и унутрашње транзиционе слабости, земља напредује у добром смеру. И већину, која зна или на својој кожи осећа да није тако, али дубински и суштински дезоријентисана, не зна где да се окрене и верује да је проблем у некој конкретной личности (Милошевић, Коштуница, Тадић...) којој желе да виде леђа. И чим тај неко оде, а у питању је, разуме се, најчешће актуелна власт, Србија ће, верује се, коначно процветати. А, с друге стране, видимо да после сваке од тих великих промена земља као да тоне све дубље и дубље.

Наравно да сам овај текст могао почети и атрактивније. Могао сам одмах изразити своје згражање над чињеницом да је група уметника из Србије на гостовању у Сарајеву јавно подржала генерала армије БиХ, осумњиченог за један од најгнуснијих и најдокументованијих злочина над припадницима ЈНА у Добровољачкој улици, а за који ни после скоро двадест година нико није одговарао. И могао сам се ишчуђавати што је то исто учинила, односно, подржала Дивјака, и група невладиних организација из Београда – обратите пажњу, београдске НВО, не удружења ратних ветерана из Сарајева или „бранитеља Вуковара“. И могао сам се реторички питати да ли је могуће чак и замислити супротан, односно аналоган случај, то јест, да глумци и НВО-исти из Загреба и Сарајева пружају подршку неком српском генералу оптуженом за ратни злочин. Али глупо је и погрешно бавити се само јаловим каталогизовањем оваквих нонсенса и осудом конкретних актера, без обзира на то што ти „јунаци“ заслужују сваку осуду. Проблем је, као што рекох, много сложенији од пуког неморала и индивидуалне непамети.

Јер, да није растурен систем вредности који негује и афирмише здрав патриотизам, лично и колективно достојанство, вредност рада, поштовање породице и традиције, поштовање туђег и очување сопственог идентитета, ова бламажа Сергеја Трифуновића и екипе филма „Монтевидео, бог те видео“ напосто не би била могућа. Баш као што не би било могуће да „српске“ невладине организације прозивају српску власт и српско тужилаштво за ратне злочине због неповучене оптужнице против Јове Дивјака и Ејупа Ганића за злочин у Добровољачкој. (И баш као што, узгред буди речено, не би било могуће да хвале вредан гест сиромашног Миланка Обућине из Сјенице, који је пронашао и вратио новчаник са преко четири хиљаде евра, у домаћим медијима добије третман чуда невиђеног, отприлике као да су се ванземаљци искрцали на врху Авале. Но, пошто је добро познато како није вест када пас уједе човека, већ обрнуто, тиме смо, заправо, сви признали да је случај поштенос Миланка само један ексцентричан, такорећи, бизаран изузетак, а да је редовно стање нешто управо супротно његовом часном гесту.)

Једна од комичнијих ствари у свему овоме јесте то што је „Монтевидео“ по готово неподељеним оценама одличан филм, један од бољих и поштенијих у новијој српској кинематографији. И један од ретких у последњој деценији у којем нема аутошовинизма, антимилошевићевске „партизанштине“ и примитивне, „продемократске“ и антинационалне пропаганде. Али тешко је брчкати се дуго у каљузи, а остати чист и неукаљан. А наши, домаћи, српски уметници, културни, јавни и политички радници су годинама вежбали да се посипају пепелом и да се у име Србије извињавају и за што јесу и за што нису криви. Тако су политичари стицали епитет „демократског лидера“ и „фактора стабилности“, а уметници добијали аплаузе, награде, улоге и копродуцентске уговоре од регионалних и европских културних институција. А, богме, и овде код куће бивали хваљени зато што „отварају врата“, „успостављају порушене мостове“ и

„доприносе регионалној сарадњи“.

И пошто је већ такво стање успостављено као више-мање природан и подразумевани „стандард“, зашто се онда чудити и згражавати ако у својој глупости, бахатости или неискуству понеки уметник или НВО активиста оде још и који корак даље, па у жару добросуседства и регионалне сарадње, ето, мало узме да јавно подржи и оптуженог за ратне злочине против сопственог народа?

Претпостављам да ће неке ове слике деловати сувише мрачно и резигнирано. Али мене више брине нешто друго. Наиме, када је реч о нашем државном, националном и моралном пропадању, чак и веровање да, ваљда, негде ипак мора постојати крај, односно дно, лако може да се испостави као илузија и претерани оптимизам.